

KAKO PISATI PRIJEDLOG ISTRAŽIVAČKOG PROJEKTA

Paul T. P. WONG, PhD. C. Psych.

Ključni termini: *Istraživačka ideja, istraživački projekt, prijedlog istraživačkog projekta, istraživačko pitanje/problem, oblast istraživanja, Nadzorni odbor za izradu teza, kvalitativno istraživanje, kvantitativno istraživanje.*

Uvodne napomene¹

V većina studenata i onih koji su početnici u istraživačkom radu ne razumiju u potpunosti šta je to prijedlog istraživačkog projekta, niti razumiju njegov značaj. Da pojednostavimo, istraživanje je dobro samo onoliko koliko je dobar prijedlog njegovog istraživačkog projekta. Loše koncipiran prijedlog osuđuje cijeli projekt na propast čak i onda ako se on, nekim čudom, provuče i dospije do Nadzornog odbora za izradu teza. Kvalitetno urađen prijedlog, s druge strane, ne samo da obećava uspjeh projekta, nego vašim istraživačkim potencijalom, također, impresionira vaš Nadzorni odbor za izradu teza.

Svrha prijedloga istraživačkog projekta je da uvjeri druge da imate vrijedan istraživački projekt te da imate sposobnost i razrađen plan da ga izvedete. Generalno, prijedlog istraživačkog projekta treba sadržavati sve bitne elemente uključene u istraživački proces te posjedovati dovoljno informacija kako bi

čitaoci mogli procijeniti vrijednost predložene studije. Bez obzira na oblast vašeg istraživanja i metodologiju koju odaberete, svaki prijedlog istraživačkog projekta mora odgovoriti na slijedeća pitanja: Šta planirate postići, zašto to želite uraditi i kako to mislite izvesti?

Prijedlog istraživačkog projekta treba sadržavati dovoljno informacija da uvjeri čitaoce da imate važnu istraživačku ideju, da dobro razumijevate relevantnu literaturu i najvažnija pitanja te da vam je metodologija dobra i opravdana. Kvalitet vašeg prijedloga istraživačkog projekta ne ovisi jedino o kvalitetu projekta koji predlažete, nego i o kvalitetu napisanoga prijedloga. Dobar istraživački projekt uvijek je u opasnosti da bude odbijen samo zato što je prijedlog istraživačkog projekta loše napisan. Zato se isplati potruditi se da pišete koherentno, jasno i upečatljivo.

Ovaj tekst se više fokusira na pisanje prijedloga nego na razradu istraživačke ideje.²

¹ Napomene u tekstu su dodatak prevodioca

² Čitalac treba imati na umu da je ovaj rad pisao profesor psihologije, tako da se neki primjeri i opaske u radu manje tiču istraživanja uopće, a više istraživanja u oblasti psihologije, ali

Naslov

Naslov treba biti sažet i deskriptivan. Naprimjer, fraza „Istraga o...“ može se izostaviti. Naslovi se često izražavaju u smislu funkcionalnog odnosa zato što takvi naslovi jasno ukazuju na neovisne i ovisne varijable (promjenjive vrijednosti). Ipak, ukoliko je to moguće, razmislite o nekom informativnom, ali prijemčivom naslovu. Efektan naslov neće samo potaknuti interes čitaoca, nego će, također, pridobiti njegovu naklonost prema vašem prijedlogu.

Sažetak

To je kratak sadržaj prijedloga sa otprilike 300 riječi. Trebao bi sadržavati istraživačko pitanje, razlog ili opravdanost studije, hipoteze (ukoliko ih ima), metod i glavna saznanja. Opis metoda može sadržavati dizajn, procedure, uzorke i sve instrumente koji će biti korišteni.

Uvod

Glavna svrha uvoda je da osigura neophodan kontekst vašeg istraživačkog problema. Kako postaviti istraživački problem, to je vjerovatno i najveći problem u pisanju prijedloga istraživačkog projekta.

Ako se istraživački problem/pitanje postavi u kontekst općeg, nesistematičnog uvida u literaturu, onda istraživačko pitanje može ispasti trivijalno i nezanimljivo. Međutim, ukoliko se isto pitanje stavi u kontekst vrlo fokusirane i aktualne istraživačke oblasti, njegov značaj će postati evidentan.

Nažalost, ne postoje čvrsta i brza pravila o tome kako postaviti istraživačko pitanje, baš kao što ne postoji ni recept o pisanju interesantnog i informativnog prvog paragrafa. Mnogo ovisi o vašoj kreativnosti, vašoj sposobnosti da jasno razmišljate te o dubini vašeg razumijevanja oblasti kojoj problem pripada. Ipak, pokušajte svoje istraživačko pitanje smjestiti u kontekst bilo aktuelne, „vruće“ oblasti, bilo neke starije

oblasti koja je još uvijek vitalna. Drugo, trebate osigurati kratak, ali odgovarajući historijski okvir. Treće, osigurajte savremeni kontekst u kome će vaše predloženo istraživačko pitanje zauzimati centralno mjesto. I, konačno, identificirajte „ključne igrače“ i navedite najrelevantnije i najreprezentativnije publikacije u ovoj oblasti. Ukratko, pokušajte obojiti svoje istraživačko pitanje širokim potezima kista i, u isto vrijeme, istaknite njegovu važnost.

Uvod obično počinje generalnim stavom o oblasti kojoj problem pripada, s fokusom na poseban istraživački problem, iza čega dolazi obrazloženje i opravdanje predložene studije. Uvod, generalno, pokriva slijedeće elemente:

1. Iznesite istraživački problem, što se često označava i kao svrha studije;
2. Izložite kontekst i pripremite teren svom istraživačkom pitanju na takav način da pokažete njegovu neophodnost i značaj;
3. Iznesite argumentaciju o svojoj predloženoj studiji i jasno pokažite zašto je vrijedi uraditi;
4. Ukratko opišite glavna potpitanja i probleme koje ćete tretirati u svom istraživanju;
5. Identificirajte ovisne i neovisne varijable koje su ključne za vaš eksperiment. Alternativno odredite pojavu koju želite proučavati;
6. Iznesite svoje hipoteze ili teoriju, ako ih imate. Moguće je da nemate nikakvih hipoteza za pretraživačka ili fenomenološka istraživanja. (Molimo vas da ne brkate stvarne hipoteze sa beznačajnim statističkim hipotezama.);
7. Postavite razgraničenja i ograde predloženog istraživanja radi jasnog fokusa;
8. Pribavite definicije ključnih koncepata. (Ovo je po izboru.)

svejedno se mogu koristiti u drugim oblastima (op. prev.)

Prikaz literature

Ponekada se prikaz literature uvrštava u uvodno poglavlje. Međutim, većina profesora preferira zasebno poglavlje koje omogućava znatno detaljniji prikaz literature.

Prikaz literature ima nekoliko važnih funkcija:

1. Osigurava da nećemo „otkrivati toplu vodu“;
2. Odaje priznanje onima koji su pripremili teren vašem istraživanju;
3. Demonstrira vaše znanje o istraživačkom problemu;
4. Pokazuje vaše razumijevanje teorijskih i istraživačkih problema koji su u vezi sa vašim istraživačkim pitanjem;
5. Pokazuje vašu sposobnost kritičkog procjenjivanja književne informacije;
6. Otkriva vašu sposobnost integriranja i sintetiziranja postojeće stručne literature;
7. Pruža nova teorijska razumijevanja ili razvija novi model kao konceptualni radni okvir vašeg istraživanja;
8. Uvjerava čitaoca da će vaše predloženo istraživanje biti značajan i velik doprinos stručnoj literaturi (tj. rješavanju nekog važnog teorijskog problema ili popunjavanju neke bitne praznine u stručnoj literaturi).

Većina studentskih prikaza literature pati od sljedećih problema:

- nedostatak organizacije i strukture;
- nedostatak usredotočenosti, jedinstva i koherencije;
- ponavljanje i preopširnost;
- propuštanje da se navedu uticajni radovi;
- propuštanje da se bude u toku sa najnovijim dostignućima u predmetnoj oblasti;
- propuštanje da se kritički vrednuju citirani radovi;

- navođenje irelevantnih ili bezvrijednih izvora;
- preveliko oslanjanje na sekundarne izvore.

Ukoliko se bilo šta nabrojano odnosi na vaš prijedlog istraživačkog projekta, vaše znanstvene i istraživačke kompetencije bit će dovodene u pitanje.

Postoje različiti načini da organizirate svoj prikaz literature. Iskoristite podnaslove kako biste uveli red i koherenciju u prikaz. Naprimjer, pošto ste ustanovili značaj oblasti koju istražujete i trenutna razvojna kretanja u njoj, mogli biste napisati nekoliko potpoglavlja o pitanjima koja su povezana sa predmetnom oblasti, kao što su: teorijski modeli, instrumenti za mjerenje, kulturne i spolne različitosti, itd.

Može vam pomoći i to ako zamislite da pripovijedate nekupričuprednekima auditorijem. Pokušajte je ispričati u stimulativnom i angažiranom maniru. Nemojte biti naporni i dosadni jer to može dovesti do odbijanja vašeg inače vrijednog prijedloga istraživačkog projekta. (Zapamtite, profesori i znanstvenici su, također, ljudska bića!)

Metodi

Poglavlje o metodi je veoma važno zato što ono vašem Nadzornom odboru za izradu teza otkriva kako ste se planirali pozabaviti vašim istraživačkim problemom. Ono će pokazati vaš plan i opisati aktivnosti neophodne za završetak vašeg projekta.

Vodeći princip u pisanju poglavlja o metodi je taj da poglavlje treba sadržavati dovoljno informacija da čitalac može ustanoviti je li metodologija valjana. Neki čak tvrde da bi dobar prijedlog trebao sadržavati toliko informacija da bi ga sasvim neki drugi kvalificirani istraživač mogao primjeniti i napisati studiju.

Potrebno je da pokažete znanje o alternativnim metodama i dokažete da je vaš

pristup najprimjereniji i najvalidniji način da se tretira vaše istraživačko pitanje.

Molimo vas da upamtite da na vaše istraživačko pitanje najbolji odgovor može dati kvalitativno istraživanje.³

Međutim, pošto većina psihologa koji pripadaju glavnim tokovima u psihologiji još uvijek ima predrasuda prema kvalitativnom istraživanju, posebno prema fenomenološkoj raznolikosti, može doći do toga da budete morali dokazivati opravdanost korištenja kvalitativnog metoda.

Nadalje, otkako ne postoje dobro ustrojena i široko prihvaćena pravila u kvalitativnoj analizi, vaše poglavlje o metodu treba biti znatno pažljivije i opširnije urađeno nego što se to traži za tradicionalno kvantitativno istraživanje.⁴

Najvažnije je da podaci dobijeni procesom kvalitativnog istraživanja imaju mnogo veći učinak na rezultate u poređenju sa kvantitativnim istraživanjem. To je još jedan razlog da budete još obazriviji pri opisivanju načina na koji ćete sakupiti i analizirati svoje podatke. (Tema za drugi tekst je kako pisati poglavlje o metodu za kvalitativno istraživanje.)

Za kvantitativna proučavanja, tipično

3 Kvalitativno istraživanje je termin koji ima različita značenja u različitim područjima, ali je najpoznatiji po upotrebi u društvenim znanostima. U društvenim znanostima kvalitativno istraživanje je širok termin koji opisuje istraživanje koje se fokusira na način na koji pojedinci i grupe gledaju i shvataju svijet te oblikuju značenje izvan svojih iskustava. Takvo je istraživanje bitno orijentirano prema naraciji. Stoga, neke od različitih metoda okupljenih pod kišobranom kvalitativnog istraživanja uključuju etnografiju, etnologiju, usmenu predaju, primjernu studiju, ciljne grupe, konverzijsku analizu i portretiranje (vidi više u: *Kvalitativno istraživanje*, <http://hr.wikipedia.org>)

4 Kvantitativno istraživanje je sistematično znanstveno ispitivanje kvantitativnih svojstava i pojava i njihovih odnosa. Kvantitativno istraživanje je u širokoj upotrebi kako u prirodnim, tako i u društvenim znanostima, uključujući fiziku, biologiju, psihologiju, sociologiju, geologiju, obrazovanje i novinarstvo. Cilj kvantitativnog istraživanja je da razvije i primjeni matematičke modele, teorije i hipoteze koje se odnose na prirodne pojave. Proces mjerenja zauzima centralno mjesto kod većine oblika kvantitativnog istraživanja zato što osigurava temeljnu uvezanost empirijskog posmatranja i matematičkog izraza kvantitativnih odnosa koji se temelje na modelima i teoriji (vidi više u: *Quantitative research*, <http://en.wikipedia.org>)

poglavlje o metodu sastoji se od slijedećih dijelova:

1. Dizajn. Radi li se o anketnoj studiji ili o laboratorijskom eksperimentu? Za koji koncept ste se odlučili?
2. Predmeti ili sudionici. Ko će sudjelovati u vašoj studiji? Koju vrstu procedure uzimanja uzoraka koristite?
3. Instrumenti. Koju vrstu instrumenata za mjerenje ili upitnika koristite? Zašto ste odabrali njih? Jesu li oni validni i pouzdani?
4. Procedura. Kako planirate provesti svoje istraživanje? Koje aktivnosti su uključene? Koliko dugo će to trajati?

Rezultati

Jasno je da nemate rezultata u fazi prijedloga istraživačkog projekta. Međutim, morate imati neke predodžbe o tome koju vrstu podataka ćete sakupljati te koje ćete statističke procedure koristiti kako biste odgovorili na vaše istraživačko pitanje ili testirali svoje hipoteze.

Diskusija

Važno je da uvjerite svoga čitaoca da istraživanje koje predlažete može izvršiti odgovarajući uticaj. Potrebno je da pokažete osjećaj entuzijazma i sigurnosti, bez preuveličavanja prednosti dobrih strana svoga prijedloga.

Zato je, također, potrebno spomenuti ograničenja i slabosti predloženog istraživanja koja se mogu pravdati ili obrazlagati raspoloživim vremenom i finansijskim ograničenjima, kao i neistraženošću oblasti vašeg istraživanja.

Uobičajene pogreške prilikom pisanja prijedloga istraživačkog projekta

1. Propust da se osigura odgovarajući kontekst kako bi se postavilo istraživačko pitanje;
2. Propust da se postave granice vašeg istraživanja;

3. Propust da se navedu studije međaši;
4. Propust da se tačno prikažu teorijska i empirijska dostignuća drugih istraživača;
5. Propust da se pažnja zadrži na istraživačkom pitanju;
6. Propust da se izgradi suvisla i uvjerljiva argumentacija u korist predloženog istraživanja;
7. Previše detalja o onome što je nevažno, a nedovoljno detalja o glavnim pitanjima;
8. Previše lutanja, „kao kiša oko Kragujevca“, bez jasnog osjećaja za orijentaciju.

(Najbolji prijedlozi istraživačkih projekata kreću se s lakoćom i dostojanstvom naprijed, poput neprekidne rijeke.);

9. Previše pogrešaka u citiranju i netačnih pozivanja na izvore;
10. Predugo ili prekratko;
11. Neslijeđenje APA-stila;
12. Nemarno ili sladunjavo pisanje.

Prijevod i napomene
Ifet Mustafić